

græsning, vandforsyningsproblemer og ørkenens udbredelse.

De mange oplysninger om u-landskvindernes centrale rolle i udviklingsprocessen bevirkede, at disse blev synliggjort via konsensusvedtagelsen af landbrugsafsnittet i strategipapiret på den officielle konference. Dette indebærer, at den danske stat, gennem støtten til strategipapiret, skal inddrage u-landskvinderne som specifik målgruppe for bistanden.

Hvis den altafgørende forøgelse af fødevarerproduktionen skal lykkes, må dette nødvendigvis indebære en omlægning af bistanden, således at den tager udgangspunkt i kvindernes arbejdssituation. Lokale studier af u-landskvindernes arbejdsvilkår og disses aktive medbestemmelse skal udmønte sig i indførelsen af tilpasset teknologi for at effektivisere landbruget. U-landskvinderne skal desuden have større adgang til jord, kredit, konsulentbistand, relevant uddannelse, børnepasningsfaciliteter, sundhedsydelser etc.

En opprioritering af kvindernes landbrug og dermed af fødevarerforsyningen vil give et afgørende bidrag til at afværge de forventede sultkatastrofer, hvorved flere af Afrikas børn vil kunne overleve.

I beslutningsforslaget fremhæves desuden behovet for en markant forøgelse af bistanden til SADCC-landene (Angola, Botswana, Lesotho, Malawi, Mozambique, Swaziland, Tanzania, Zambia og Zimbabwe). Bistanden bør ydes direkte til det enkelte SADCC-land, især Mozambique, der er særlig hårdt ramt, eller via det regionale samarbejde gennem SADCC.

Ifølge DANIDAS årbog for 1985 har Danmark hidtil bevilget ca. 165 mill. kroner til SADCC-projekter inden for transport og landbrug. Der er imidlertid et nyt initiativ på vej i form af det såkaldte Sorsa-initiativ, der lægger op til et forøget økonomisk samarbejde mellem de nordiske lande og SADCC-regionen. Tankerne heri er godkendt af de nordiske statsministre, og konkrete forslag, udarbejdet af en embedsmandsmission med deltagelse fra SADCC, forventes fremsat på SADCC-topmødet i Harare, Zimbabwe, i begyndelsen af 1986. Det nordiske initiativ, der indbefatter øget

bistandskoordinering, teknisk bistand og teknologioverførsel, giver den bedst mulige baggrund for en kraftig forøgelse af den danske bistand til den hårdt ramte SADCC-region.

Beregninger, der er udført af SADCC og af vestlige Afrika-forskere, har vist, at SADCC-landene over de sidste fem år har mistet mindst 10 mia dollars som følge af Sydafrikas destabiliseringspolitik. Dette svarer til mere end $\frac{1}{3}$ af SADCC-landenes samlede eksportindtægter over den samme periode. Påtvungne tab i form af ekstra forsvarsudgifter, nedgang i økonomisk vækst og direkte skader som følge af Sydafrikas og Sydafrikastøttede oprørsgruppers angreb vejer særlig tungt.

Sydafrika har i lange perioder besat store dele af det sydlige Angola og har gennem omfattende støtte til oprørsgrupper i Angola og Mozambique systematisk undergravet den økonomiske opbygning i disse lande. Hertil kommer de væbnede overfald på Lesotho, Botswana og Mozambique, som er blevet skarpt fordømt af FNs sikkerhedsråd.

De militære overgreb har været ledsaget af en vedvarende undergravning af frontlinjestaternes økonomi i kraft af, at disse landes transportforbindelser og udenrigshandel er stærkt afhængige af Sydafrika. De påtvungne »fredsaftaler«, bl.a. med Mozambique, har ingenlunde standset den undergravende virksomhed.

Gennem destabiliseringspolitikken har Sydafrika målbevidst forhindret SADCC-landenes højt prioriterede omlægning af deres transportsystemer bort fra afhængigheden af Sydafrika. Undersøgelser viser imidlertid, at SADCC på trods af vanskelige betingelser har fungeret smidigt og ubureaukratisk. Sagt med andre ord har bistandseffekten været høj. Den forstærkede spænding i det sydlige Afrika forøger stærkt behovet for ekstra bistand. Det bør i denne forbindelse understreges, at frontlinjestaterne aktivt støtter kravene om sanktioner over for Sydafrikas gengældelsesforanstaltninger.

Der er således alle gode grunde til at lægge langt større vægt på den danske u-landsbistand til Afrika end hidtil. Dette vil være i overensstemmelse med en voksende erkendelse i andre lande og i internationale organisationer af behovet for den nødvendige ekstra indsats i Afrika.